

Obsah

Úvod	7
Moderní doba! Jak vydržet a hlavně – JAK přežít?	11
Co je stárnutí a proč k němu dochází?	33
Proč stárneme?	34
Co víme o stárnutí	35
Teorie příčin stárnutí	44
Hormony vládnou. Ale také léčí...	64
Metabolismus a výživa v průběhu stárnutí a ve stáří	75
Změny v průběhu stárnutí	80
Změny v činnosti orgánů zajišťujících zpracování a využití potravy	83
Efekty dlouhodobě mírně omezeného příjmu energie	93
Co se děje s orgánovými systémy v průběhu stárnutí	93
Nové poznatky o vztahu výživy k degenerativním chorobám	97
Ulcerativní kolitida	98
Poly(arthritis)	98
Menopauza	99
Osteoporóza	100
Diabetes	101
Metabolický syndrom	108
Oběhová onemocnění	109
Prostata	112

Nádorová onemocnění	124
Úbytek (atrofie) svalové hmoty a myopatie	136
Poruchy zraku	139
Poruchy nervové činnosti	139
Nadváha a obezita	143
Obezita – je to nemoc?	144
Otázky a odpovědi	148
Rady do života	152
Existují také další možnosti?	154
Dlouhodobá redukce nadváhy	157
Optimální postup redukce – použití několika „fází“	163
Doplňky výživy vhodné v průběhu redukčních diet	164
Sex	169
Speciální doplňky v podpoře sexuality	176
Co dodat ?	184
Když stárne žena	185
Výživa v období přechodu a před ním	189
Když stárne muž	193
Testosteron – to jediné, co zajímá muže?	195
Seznam využitelných bylin	206
Co a jak dělat pro podporu tvorby testosteronu?	208
Rejuvenalizace – možné postupy	209
Detoxikace	211
Doplňky stravy v obraně proti stárnutí	225
Antioxidanty	226
Další zajímavé látky	232
Alkohol	245
Užitečné odkazy	252
Seznam nejdůležitější literatury	252
Rejstřík	253

Úvod

Komu je publikace určena

Nevhodná otázka? Samozřejmě že tomu, kdo ji bude číst! Ba ne, je určena všem! Odpustím si choutky na jiný druh humoru, totiž na humor černý, a tak jen v tuto chvíli připomenu, že nikdo nemůže popřít, že informace na téma „jak stárnout pomalu“ jsou nebo přinejmenším někdy budou prospěšné každému. Doporučuji počítat s tím, že *člověk opravdu, ale opravdu, nezadržitelně stárne*, proto zdůrazňuji, že:

Obranná opatření je nutné „nasadit“ v době, kdy jsou skutečně účinná, takže to určitě nebude ve věku okolo 70 let! Ano, ideální čas nastává v období mezi 40-45 lety.

Stárnutí bezesporu JE aktuální téma

Při diskusi s jednou relativně mladou lékařkou, zaměstnanou ve státním zdravotnictví na jednotce intenzivní péče (JIP), jsme se dostali k otázce zásadního významu – proč se bránit stárnutí, proč nenechat život proběhnout „přirozeně“. Proč investovat vlastní prostředky (protože je žádná zdravotní pojišťovna nehradí – až na výjimky, kterými paradoxně jsou léky proti stáří) do boje proti nezadržitelnému procesu stárnutí.

Nuže, tento přístup je typický pro školní medicínu. Je vyjádřením zásadního rozporu mezi tím, co moderní medicína má dělat – totiž předcházet nemocem a již vzniklé nemoci léčit, a tím, co skutečně dělá. Jistě, medicína se zabývá prevencí, pokud za ni budeme považovat očkování (přitom očkování je mimořádně kontroverzní záležitost), a věnuje se léčení. Přestože otevřeně přiznává, že nezná příčiny mnoha nemocí a mnoho nemocí vyléčit nedokáže. Zmíněná lékařka se věnuje pacientům v kritickém stavu, doslova „tahá pacienty hrobníkovi z lopaty“ (což znamená, že cíleně zasahuje do přirozeného „běhu věcí“). Díky tomu, stejně jako díky použití léků a intenzivní péči, se prodlužuje lidský život a to dokonce až tak, že začíná být problém s rostoucí populací starých lidí! Moderní medicína to všechno dělá

s pomocí syntetických látek – léků. Jen díky mimořádné schopnosti lidského organismu vyrovnat se s nepříznivými vlivy (tedy včetně vedlejších důsledků působení léků) v celém civilizovaném světě klesá úmrtnost v pokročilém věku – aniž by současně rostla kvalita života starých lidí. Pro drtivou většinu z nich se stáří stává obdobím chorob a bolesti, obdobím tráveným po ordinacích lékařů a rozhovory s vrstevníky na jediné téma – co koho trápí. Když jsem výše zmiňované lékařce připomněl, že přirozenou snahou každého člověka je být zdravý a radovat se ze života (přestože mnoho lidí dávno zapomnělo, že to je hlavní cíl), a tudíž je správné to lidem umožnit pomocí přirozených prostředků, nemohla to pochopit. Kde to jsme, když ještě 20 let po „revoluci“ tato lékařka prohlásila, že není správné platit za odbornou péči o zdraví, protože „jsme si zvykli na to, že zdravotní péče je zadarmo“. Nechápu, proč v takovém případě a s takovým přístupem lékaři nevykonávají povolání stylem „milosrdných sester a bratrů“ ve svatém nadšení a zadarmo jako projev lásky k bližnímu svému? Proč žádají za to, co dělají, stále vyšší mzdu a proč se snaží udržet si ve společnosti výjimečné postavení a vysokou prestiž, vyvolanou strachem z nemoci

a přesvědčením populace (které sami a zcela cíleně vybudovali), že jsou to oni, kdo každému z nás zachrání život?

Není to však výhradně medicína, co je třeba diskutovat v souvislosti se stárnutím a stářím. Vždyt existují evidentně „nemedicínské“ postupy umožňující zdravý život a vcelku úspěšně (nebo přinejmenším neméně úspěšně než medicínské) vyléčí tu či onu chorobu. Mnoho a mnoho případů „spontánního uzdravení“ (všimněte si, že nepoužívám výraz „zázračného“, protože správný výraz je „přirozeného“), k němuž došlo, když nemocní lidé cíleně odmítli využít služeb moderní medicíny, je důkazem, že lidský organismus disponuje mimořádně účinnými mechanismy sebeobrany proti nemocem. Naneštěstí totéž nelze říci o mechanismech bránících neodvratnému procesu stárnutí. To však přece neznamená, že všichni ti z nás, kdo dosáhli jakéhosi věku (není až tak důležité, jaký věk to je) se smíří s tím, že „už to mají za sebou“, a ač relativně „provozuschopní“, odejdou – dejme tomu kousek od civilizace (třeba do lesa, stejně jako staří indiáni někam do buše, což je ale totéž, jen to jaksi „lépe zní“), kde dobrovolně zemřou. Čili v podstatě „spáchají“ eutanazii. Všimněte si, že nepadlo slovo sebevražda! Už jen ten výraz spáchat je nesmyslný, protože kdo se rozhodl odejít ze života přece nedělá trestný čin! A pokud ano, kdo by měl být soudcem, který ho za takový prohřešek potrestá? Bůh? Entita, která by měla být nekonečně milosrdná a všechápající?

Ano, stárnutí, přesněji řečeno obrana proti stárnutí, je téma naprosto aktuální. Nejde jen o otázky čistě filozofické, protože jde především a doslova – o byznys. Nic, co by bylo nutné kategoricky odsoudit, protože díky vynálezu peněz a ekonomiky na nich postavené neexistuje žádný obor lidské činnosti, který by nebyl byznysem! Tudíž jím je například kosmetika se svými „omlazujícími krémy“, lázeňství se svými procedurami, po nichž se „cítíte (nikoli že jste) o deset let mladší“, plastická chirurgie se svou schopností předělat ženám tělo, psychologie či psychiatrie se svými metodami EFT (*emotional freedom technique*) to znamená „výukou svobodné mysli“. Mohli bychom pokračovat a také budeme.

Před více než deseti lety v krátkém časovém sledu v ČR vyšly dvě zahraniční publikace zabývající se stárnutím a v kontextu s ním také zdravím. „Kupodivu“ byly adresovány ženám. První se jmenuje **Zdravá žena** a je z pera kolektivu autorů, vedených *Rebeccou Papas* (ori-

ginál z roku 1995). O rok později vyšel titul **Zkuste omládnout**, jehož autorkou je *Roxy Dillonová* (originál z roku 1996). Byly to doslova první vlašťovky v tomto oboru. Obě knížky byly pojaty komplexně, to znamená, že problematika stravy v nich nebyla hlavním tématem.

Proč zmiňuji právě tyto publikace, když ve světě vycházely v té době i další, dost možná preciznější a odborně fundovanější? Důvodů je víc. O jednom jsem se již zmínil – byly to první publikace tohoto druhu dostupné u nás. Dalším je fakt, že těmi, kdo se obávají stárnutí, jsou převážně ženy. Logicky je tedy zajímavější informace přinášející náměty a návrhy na to, *jak zastavit čas*. Jisté je, že před 10 lety se už vědělo o možnostech využití přírodních prostředků a postupů ve zdravotní prevenci a také se objevily první pokusy o formulaci programu boje proti stárnutí. Smutné je, že ony dvě již zmíněné knížky se významně „nepodepsaly“ na přístupu českých žen k životnímu stylu a ke stárnutí. Přesněji řečeno rozhodně ne v podobě použití uceleného programu, vyžadujícího osobní aktivitu. Pravděpodobně je to tím, že veřejnost tehdy ještě nechápala, že zdraví je ryze osobní záležitost podobně jako péče o něj. Prevence předčasného stárnutí a obrana proti němu sice patří do stejného „šuplíku“ jako péče o zdraví, ale je vidět, že až tak důležité téma k řešení to stále ještě není. Očekávám však, že se to velmi rychle změní.

Roku 2001 jsem napsal knížku na stejné téma také já. Její obsah byl formulován obecně, tedy jak pro ženy, tak pro muže. Z několika důvodů, mezi kterými nebyla nízká kvalita textu, nýbrž neschopnost vydavatelky, se prodaly jen 3 tisíce výtisků (což byl celý první a jediný náklad!). Jsem přesvědčený, že poté, co uplynulo po informační stránce „sedm hubených let“, se mi naskytla ideální situace umožňující realizaci publikace stejného zaměření. Až na to, že jsem se už také dostal do věku, kdy informace a myšlenky týkající se stárnutí a stáří v podstatě shromažďuji také sám pro sebe.

V průběhu oněch sedmi let se samozřejmě stalo mnoho věcí. Po-dařilo se učinit mnoho významných objevů a formulovat řadu zajímavých koncepcí „aktivní obrany“.

A nyní se spolu ponořme do problematiky...